

Vlaams
Mensenrechten
Instituut

Mensenrechten actueel

Hitte

Advies nr. 5 van 2026
Uitgebracht op 25/09/2026

Inhoud

Korte samenvatting	3
1. Situering.....	4
2. Positieve verplichtingen van de overheid.....	5
2.1. Het recht op leven	5
2.2. Het recht op gezondheid.....	6
2.3. Bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen.....	7
3. Vlaams hittebeleid: bestaande maatregelen en aanbevelingen.....	9
3.1 Een transversale aanpak is nodig	9
3.2 Vlaanderen ontwikkelde beleidsmaatregelen tegen hitte	11
3.3 Aanbevelingen.....	12
Breng de hitterisico's en kwetsbare groepen in kaart	12
Voorzie een adequaat, geïntegreerd en preventief beschermingskader	13
Neem gerichte en doeltreffende maatregelen binnen de Vlaamse bevoegdheden.....	14
4. Conclusie	18

Korte samenvatting

De hittegolven van de afgelopen zomer leidden in België tot een uitzonderlijk hoge oversterfte, die aanzienlijk hoger lag dan in verschillende andere Europese landen. Hitte kan ernstige gevolgen hebben voor leven en gezondheid, in het bijzonder voor kwetsbare personen. De klimaatverandering leidt tot een toename van de frequentie, duur en intensiteit van hittegolven.

De hitte vormt niet alleen een gezondheidsuitdaging, maar creëert ook positieve verplichtingen voor de overheid om het recht op leven en het recht op gezondheid te beschermen. Staten zijn er immers toe gehouden passende maatregelen te nemen bij ernstige en voorzienbare risico's voor leven en gezondheid.

Een substantieel aandeel van de bevoegdheden die relevant zijn om personen tegen hitte te beschermen zijn Vlaamse bevoegdheden. Beleidsdomeinen zoals welzijn, gezondheidszorg, ouderenzorg, kinderopvang, onderwijs, wonen, mobiliteit, ruimtelijke ordening, natuur- en omgevingsbeleid spelen daarbij een cruciale rol. Het voorkomen van hittegerelateerde sterfte en gezondheidsschade vraagt daarom een geïntegreerde en transversale aanpak over de verschillende Vlaamse bevoegdheden heen.

Het Vlaams Mensenrechteninstituut roept de Vlaamse overheid op om deze mensenrechtelijke verplichtingen verder te concretiseren in een ambitieus hittebeleid dat personen, en in het bijzonder kwetsbare groepen, doeltreffend beschermt tegen de toenemende risico's van hitte.

1. Situering

De zomer van 2026 maakte duidelijk hoe ingrijpend hitte kan zijn. België kende drie officiële hittegolven en volgens het KMI zal de gemiddelde temperatuur in de zomer van 2026 de hoogst gemeten in België zijn sinds de start van de metingen in 1883.¹ Ook Copernicus, de klimaatdienst van de Europese Unie, stelde vast dat de zomer van 2026 de warmste zomer in West-Europa was sinds het begin van de metingen.² De gevolgen waren overal voelbaar. Scholen namen maatregelen of sloten tijdelijk de deuren, terwijl de hitte ook problemen veroorzaakte in onder meer ziekenhuizen, woonzorgcentra en woningen die onvoldoende tegen hoge temperaturen waren beschermd.

De gezondheidseffecten van de hittegolven in de zomer van 2026 waren aanzienlijk. Sciensano, het federale onderzoekscentrum voor de volksgezondheid, stelde tijdens de drie hittegolven samen 2.935 overlijdens meer vast dan verwacht. In Vlaanderen alleen vielen er 1.305 bijkomende doden.³ De meeste bijkomende overlijdens deden zich voor tijdens de eerste hitteperiode, die liep van 18 juni tot en met 12 juli 2026. Tijdens die periode bedroeg de oversterfte in Vlaanderen 20,5 procent.⁴ Sciensano kwam tot de volgende conclusie: *“de hittegolf was uitzonderlijk dodelijk, de impact was geografisch ongelijk verdeeld en alle leeftijdsgroepen werden getroffen”*.⁵ De oversterfte tijdens de hittegolf was in Europa nergens zo hoog als in België.⁶

De hitteproblematiek kan niet los worden gezien van de klimaatverandering. Het *Intergovernmental Panel on Climate Change* (IPCC) stelt vast dat door de mens veroorzaakte klimaatverandering de frequentie en intensiteit van hitte-extremen heeft doen toenemen en dat deze ontwikkeling zich bij verdere opwarming zal doorzetten.⁷ Hitte vormt daardoor niet langer een uitzonderlijke gebeurtenis, maar een voorzienbaar risico.

Klimaatverandering is ook een mensenrechtenkwestie.⁸ Wanneer de gevolgen van de klimaatverandering steeds duidelijker worden, wordt ook klimaatadaptatie belangrijker. Het

---

¹ KMI, 'De zomer van 2026 in België, Hitte en droogte, signalen van een onregelmatig klimaat', <https://www.meteo.be/nl/info/nieuwsoverzicht/de-zomer-van-2026-in-belgie-hitte-en-droogte-signalen-van-een-onregelmatig-klimaat>

² COPERNICUS, 'August was the world's joint hottest month on record, pushing global temperatures back above 1.5 °C above pre-industrial levels', 10 september 2026, <https://climate.copernicus.eu/copernicus-august-was-worlds-joint-hottest-month-record-pushing-global-temperatures-back-above>

³ SCIENSANO, 'Oversterftecijfers voor de hittegolf van juni 2026', 8 juli 2026, <https://www.sciensano.be/nl/pershoek/oversterftecijfers-voor-de-hittegolf-van-juni-2026>

⁴ SCIENSANO, 'Mortality during the June 2026 heat episode in Belgium', 9 september 2026, https://www.sciensano.be/sites/default/files/2026-09/heat%20mortality%20june%202026_FINAL.pdf

⁵ SCIENSANO, 'Oversterfte van de hittegolf van juni 2026: verdere analyse', 9 september 2026, <https://www.sciensano.be/nl/pershoek/oversterfte-van-de-hittegolf-van-juni-2026-verdere-analyse>

⁶ EuroMOMO Bulletin, raadpleegbaar via: <https://www.euromomo.eu/>

⁷ Intergovernmental Panel on Climate Change, *Climate Change 2023: Synthesis Report, Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, pp. 5–7.

⁸ Resolutie A/HRC/RES/48/13 van de VN Mensenrechtenraad van 8 oktober 2021, UN Doc. A/HRC/RES/48/13, <https://digitallibrary.un.org/record/3945636?v=pdf>; Resolutie A/76/L.75 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 26 juli 2022, UN Doc. A/76/L.75, <https://documents.un.org/doc/undoc/ltd/n22/436/72/pdf/n2243672.pdf>; INTERNATIONAAL GERECHTSHOF, *Advisory Opinion: Obligations of States in Respect of Climate Change*, 23 juli 2025, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case->

gaat daarbij om maatregelen die mensen beschermen tegen de gevolgen van de klimaatverandering die er zijn of waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij zullen plaatsvinden.⁹ Hitte is daarvan een duidelijk voorbeeld.

Dit advies richt zich in het bijzonder op de positieve verplichtingen die voortvloeien uit het recht op leven en het recht op gezondheid om personen te beschermen tegen de voorzienbare en ernstige risico's van hitte.¹⁰

2. Positieve verplichtingen van de overheid

2.1. Het recht op leven

Artikel 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en artikel 6 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR) beschermen het recht op leven. Deze bepalingen houden voor staten niet alleen een negatieve verplichting in, maar ook een positieve verplichting om het leven van personen onder hun rechtsmacht te beschermen.¹¹

Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) hebben staten enerzijds de positieve verplichting om een effectief regelgevend kader in te voeren om het recht op leven te beschermen en anderzijds om noodzakelijke en gepaste preventieve maatregelen te nemen bij een concrete bedreiging van het recht op leven voor geïdentificeerde personen of groepen.¹² Dergelijke maatregelen zijn noodzakelijk wanneer staten kennis hebben of hadden moeten hebben van een reëel en onmiddellijk risico voor het leven van een geïdentificeerde betrokkene. Naarmate de risico's beter gekend zijn en de gevolgen ervan beter voorspelbaar,

related/187/187-20250723-adv-01-00-en.pdf; EHRM, 9 april 2024, *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz en anderen t. Zwitserland*; HvB Brussel, 30 november 2023, https://klimaatzaak.eu/_uploads/Arret-Cour-dAppel-2023.pdf; EUROPEAN NETWORK OF NATIONAL HUMAN RIGHTS INSTITUTIONS, *ENNHRI Paper: Climate Change and Human Rights in the European Context*, 6 mei 2021, <https://ennhri.org/news-and-blog/ennhri-publishes-paper-on-climate-change-and-human-rights-in-the-european-context/>

⁹ EHRM, 9 april 2024, *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz en anderen t. Zwitserland*, § 552.

¹⁰ Deze focus betekent niet dat hitte uitsluitend gevolgen heeft voor het recht op leven. Zij kan ook de daadwerkelijke uitoefening aantasten van andere fundamentele rechten, waaronder het recht op behoorlijke huisvesting, het recht op onderwijs, het recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven en het recht op een gezond leefmilieu.

¹¹ Art. 6 Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten; VN-MENSENRECHTENCOMITÉ, Algemeen Commentaar nr. 36: Artikel 6: het recht op leven, 3 september 2019; Art. 2 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens; EHRM, 15 juni 2021, *Kurt t. Oostenrijk*, § 157; Het VN-Mensenrechtencomité verwijst expliciet naar milieuschade, klimaatverandering en natuurrampen als fenomenen die een bedreiging kunnen vormen voor het recht op leven.

¹² EHRM, 28 oktober 1998, nr. 23452/94, *Osman t. Verenigd Koninkrijk*, § 115; EHRM, 24 oktober 2002, nr. 37703/97, *Mastromatteo t. Italië*, § 68; EHRM, 30 november 2004, *Öneryıldız t. Turkije*; EHRM, 15 juni 2021, *Kurt t. Oostenrijk*, § 157; EHRM 9 juni 1998, nr. 23413/94, *L.C.B. t. Verenigd Koninkrijk*, § 36; EHRM, 29 september 2008, *Budayeva en anderen t. Rusland*; VAN DIJK P., VAN HOOFF F., VAN RIJN A. en ZWAAK L. (eds.), *Theory and practice of the European Convention of Human Rights*, Intersentia, 2018, 374; EHRM, *Guide to the case-law on the European Court of Human Rights*, 15 maart 2026, https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_environment_eng-pdf

nemen ook de verwachtingen ten aanzien van de overheid toe. Wanneer ernstige en voorzienbare risico's voor leven en gezondheid bestaan, kan op de overheid ook de positieve verplichting rusten om tijdig en proactief toegankelijke en voldoende concrete informatie te verstrekken over de aard en omvang van die risico's en, waar relevant, over de maatregelen die personen kunnen nemen om zich daartegen te beschermen.¹³ Van de overheid wordt niet verwacht dat zij ieder risico of ieder schadelijk gevolg volledig voorkomt. Wel moet zij aantonen dat zij, rekening houdend met de beschikbare kennis, tijdig redelijke en passende maatregelen heeft genomen. Staten beschikken over een zekere beoordelingsmarge bij de keuze van de maatregelen. Daarbij mag rekening worden gehouden met beschikbare middelen, beleidsprioriteiten en de proportionaliteit van de vereiste maatregelen.

2.2. Het recht op gezondheid

Op nationaal niveau waarborgt artikel 23 van de Grondwet (GW) het recht op een menswaardig leven, waaronder het recht op bescherming van de gezondheid. Dit artikel omvat ook een positieve verplichting. Zo benadrukte de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak, in de context van de COVID-19-crisis, dat artikel 23 GW: *“de overheid een verplichting tot handelen op[legt] en [ze] zelfs aan burgers het recht [verleent] om van de overheid een onmiddellijk optreden te vereisen wanneer het grondrecht op gezondheid van eenieder wordt bedreigd door de kracht van een imminente en zeer moeilijk te beheersen gezondheidscrisis die het bestaande gezondheidssysteem dreigt te doen instorten.”*¹⁴ De Raad van State, afdeling wetgeving, benadrukte dat de bescherming van de gezondheid voor de overheid een positieve verplichting tot handelen kan inhouden en niet louter een legitieme beleidsdoelstelling vormt. Deze moet ook afgewogen worden tegenover andere positieve verplichtingen.¹⁵

Het EVRM bevat geen expliciet recht op gezondheid. Wel oordeelde het Hof in het arrest *Le Mailloux t. Frankrijk* dat de staat de positieve verplichting heeft om het leven en de fysieke integriteit te beschermen, ook op het vlak van volksgezondheid.¹⁶ Ernstige milieu- en klimaatgerelateerde risico's kunnen binnen het toepassingsgebied van artikel 8 EVRM vallen wanneer zij voldoende ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid, het welzijn, de levenskwaliteit of het genot van de woning. In die omstandigheden vloeit uit artikel 8 EVRM de positieve verplichting voort om redelijke en passende beschermingsmaatregelen te nemen.¹⁷ Zo oordeelde het EHRM, in het arrest *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz en anderen t. Zwitserland*, dat de staat de positieve verplichting heeft om personen onder hun rechtsmacht

¹³ EHRM 30 januari 2025, nrs. 39742/14 e.a., *Cannavacciuolo e.a. t. Italië*, §§ 395 en 456-457; EHRM, 29 september 2008, *Budayeva en anderen t. Rusland*, §§ 128-137.

¹⁴ RvS, afdeling bestuursrechtspraak, 30 oktober 2020, nr. 248.819, § 18.

¹⁵ RvS, afdeling wetgeving, 7 april 2021, advies 68.936/AV, § 5-6.

¹⁶ EHRM 5 november 2020, *Le Mailloux t. Frankrijk*, § 9.

¹⁷ EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS, *Guide to the case-law on the European Court of Human Rights*, 15 maart 2026, https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_environment_eng-pdf

te beschermen tegen de nadelige gevolgen van klimaatverandering op hun gezondheid, welzijn en levenskwaliteit.¹⁸ Het Hof legt daarbij in de eerste plaats de nadruk op klimaatmitigatie. Staten moeten een regelgevend kader vaststellen en daadwerkelijk toepassen dat de bestaande en potentieel onomkeerbare toekomstige gevolgen van klimaatverandering kan beperken. Tegelijk erkent het Hof het belang van klimaatadaptatie. Staten moeten maatregelen nemen om de meest ernstige of nabije gevolgen van klimaatverandering te beperken, waarbij bijzondere aandacht moet worden besteed aan personen met specifieke beschermingsbehoeften. Staten beschikken daarbij over een beoordelingsmarge bij de keuze van de middelen waarmee zij aan hun positieve verplichtingen voldoen.¹⁹ Dit arrest markeert een belangrijke erkenning van de directe link tussen mensenrechten en klimaatverandering. Het Hof noemde het reduceren van broeikasgasuitstoot de “*primaire*” verplichting van de staat,²⁰ maar erkende adaptatiemaatregelen uitdrukkelijk als een “*noodzakelijk, zij het aanvullend onderdeel*” van diezelfde positieve verplichtingen.²¹

Artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten (IVESCR) waarborgt het recht van eenieder op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid.²² Dit recht omvat niet alleen toegang tot medische zorg, maar ook de onderliggende determinanten van gezondheid, waaronder een gezonde leefomgeving.²³ Staten moeten doelbewuste, concrete en gerichte maatregelen nemen om dit recht geleidelijk te verwezenlijken, met inzet van hun maximaal beschikbare middelen. Hoewel de verwezenlijking van het recht op gezondheid progressief kan worden gerealiseerd, moeten staten vanaf de inwerkingtreding van het Verdrag waarborgen dat eenieder het recht op gezondheid zonder discriminatie kan uitoefenen.²⁴

2.3. Bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen

De positieve verplichting om personen te beschermen tegen de gevolgen van hitte weegt zwaarder naarmate het risico voor een bepaalde groep beter gekend of voorzienbaar is.²⁵ Hitte treft immers niet iedereen in gelijke mate. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)

¹⁸ EHRM, 9 april 2024, *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz en anderen t. Zwitserland*, § 537; Het Hof onderzocht de zaak onder artikel 8 EVRM, maar benadrukte dat de beginselen uit zijn rechtspraak onder de artikelen 2 en 8 in grote mate overeenstemmen en samen richting geven aan de beoordeling van klimaatgerelateerde risico's.

¹⁹ EHRM, 9 april 2024, *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz en anderen t. Zwitserland*, §§ 545-552.

²⁰ EHRM, 9 april 2024, *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz en anderen t. Zwitserland*, § 544.

²¹ EHRM, 9 april 2024, *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz en anderen t. Zwitserland*, § 552.

²² Art. 12 Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten

²³ VN-COMITÉ VOOR ECONOMISCHE, SOCIALE, EN CULTURELE RECHTEN, *Algemeen Commentaar nr. 14*, 11 augustus 2000, § 11, <https://docs.un.org/en/E/C.12/2000/4>

²⁴ Art. 2(1) en art. 2(2) Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten; VN-COMITÉ VOOR ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE RECHTEN, *Algemeen Commentaar nr. 20: Non-discrimination in economic, social and cultural rights (art. 2, para. 2)*, 2 juli 2009, § 7-8, <https://docs.un.org/en/E/C.12/GC/20>

²⁵ EHRM, *Osman t. Verenigd Koninkrijk*, 28 oktober 1998, § 115; EHRM, *Öneryıldız t. Turkije*, 30 november 2004; EHRM, *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz en anderen t. Zwitserland*, §§ 545-552.

identificeert ouderen, jonge kinderen, personen met gezondheidsproblemen, personen met een handicap en personen in armoede of met een slechte woonsituatie als bijzonder kwetsbaar voor de gevolgen van hitte.²⁶ Vanuit mensenrechtelijk perspectief veronderstelt de algemene positieve beschermingsplicht daarom dat overheden rekening houden met de specifieke situatie en behoeften van groepen die een verhoogd risico lopen.²⁷ Een algemene aanpak volstaat niet noodzakelijk wanneer bepaalde groepen onevenredig zwaar worden getroffen door een gekend en voorzienbaar risico.

Voor kinderen is die kwetsbaarheid medisch goed gedocumenteerd: kinderen verschillen anatomisch, immunologisch en fysiologisch van volwassenen, wat hen kwetsbaarder maakt voor uitdroging, hittestress en aandoeningen zoals nierfalen bij extreme hitte.²⁸ Zoals het Kinderrechtencommissariaat benadrukt, zijn kinderen niet verantwoordelijk voor de klimaatcrisis, maar zullen zij wel in belangrijke mate de gevolgen ervan dragen.²⁹ Zowel het recht op gezondheid (art. 24 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)) als het recht op onderwijs (art. 28-29 IVRK) kunnen rechtstreeks in het gedrang komen wanneer scholen en kinderopvang niet hittebestendig zijn. Bovendien vereist artikel 3 IVRK dat het belang van het kind een eerste overweging vormt bij alle maatregelen die kinderen aanbelangen, dus ook bij de uitwerking van hittebeleid.

Voor personen met een handicap verplicht artikel 11 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (IVRPH) staten om alle nodige maatregelen te nemen ter bescherming van hun veiligheid in risicovolle situaties, met uitdrukkelijke vermelding van natuurrampen. Deze verplichting bestaat naast de algemene toegankelijkheidsverplichting van artikel 9 IVRPH en is specifiek gericht op situaties waarin personen met een handicap een verhoogd risico lopen.³⁰

Ook ouderen vormen een bijzonder kwetsbare groep voor hitte, al ontbreekt daarvoor een specifiek daartoe strekkend mensenrechtenverdrag. Ouderen hebben een verminderd vermogen om lichaamswarmte af te voeren en lopen, mede door chronische aandoeningen en medicatiegebruik, een verhoogd risico op hittegerelateerde gezondheidsschade. Voorlopige cijfers over de hittegolf van eind juni 2026 tonen dat het gros van de oversterfte zich situeerde bij personen van 85 jaar en ouder, met meldingen van bewoners van woonzorgcentra die vanuit

²⁶ WHO, 'Heat and health', 31 juli 2026, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-heat-and-health>; REPORT OF THE SECRETARY GENERAL, *The impacts of climate change on the human rights of people in vulnerable situations*, 6 mei 2021, A/HRC/50/57, <https://docs.un.org/en/A/HRC/50/57>

²⁷ OHCHR, *FAQ on Human Rights and Climate Change – Fact Sheet no 38, 2021*, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/FSheet38_FAQ_HR_CC_EN.pdf; OHCHR, *Key Messages on Human Rights and Climate Change*, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/ClimateChange/KeyMessages_on_HR_CC.pdf

²⁸ SCIENSANO, *Oversterfte van de hittegolf van juni 2026: verdere analyse*, 9 september 2026, <https://www.sciensano.be/nl/pershoek/oversterfte-van-de-hittegolf-van-juni-2026-verdere-analyse>; UNICEF Europe and Central Asia Regional Office, *Beat the Heat: Child Health amid Heatwaves in Europe and Central Asia*, 24 juli 2024, p. 3-4, <https://www.unicef.org/eca/reports/beat-heat-2024>.

²⁹ Kinderrechtencommissariaat, *Advies 2022-2023/10*, 27 maart 2023, p. 1 en 6, <https://www.kinderrechten.be/advies/de-klimaatcrisis-vanuit-kinderrechtenperspectief>

³⁰ Zie ter vergelijking art. 9 IVRPH voor de onderscheiden, structurele toegankelijkheidsverplichting.

onvoldoende gekoelde kamers werden opgenomen op spoedgevallendiensten.³¹ Deze verhoogde kwetsbaarheid vormde overigens net de kern van de zaak *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz* zelf, waarin het EHRM de positieve verplichtingen inzake klimaatadaptatie het duidelijkst heeft uitgewerkt.³² De bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen vormt daarmee geen afzonderlijke verplichting, maar een wezenlijk onderdeel van de algemene positieve verplichting om leven, gezondheid en menswaardig bestaan effectief te beschermen. Een hittebeleid dat dergelijke kwetsbaarheden niet gericht in kaart brengt en adresseert, houdt onvoldoende rekening met gekende en voorzienbare risico's.

3. Vlaams hittebeleid: bestaande maatregelen en aanbevelingen

3.1 Een transversale aanpak is nodig

De maatregelen die nodig zijn om te voldoen aan de mensenrechtelijke verplichtingen inzake hitte beperken zich niet tot één beleidsdomein. Vlaanderen beschikt over het gros van de relevante bevoegdheden op dit terrein.

Allereerst zijn er een aantal belangrijke gemeenschapsbevoegdheden:

- Preventieve gezondheidszorg: de Vlaamse overheid is hier bevoegd voor hittewaarschuwingen en risicocommunicatie naar de bevolking.³³
- Eerstelijnsgezondheidszorg: biedt mogelijkheden voor de vroegtijdige detectie en opvolging van hittestress bij kwetsbare patiënten via huisartsen, thuisverpleging en lokale zorgnetwerken.³⁴
- Ouderenzorg en het beleid inzake personen met een handicap: maatregelen kunnen onder meer betrekking hebben op eisen rond thermisch comfort in woonvoorzieningen of gerichte monitoring van kwetsbare personen tijdens hitteperiodes.
- Ziekenhuisinfrastructuur en medisch-technische diensten: dit biedt ruimte voor hittegerelateerde eisen bij nieuwbouw en renovatie.³⁵
- Gezinsbeleid, met inbegrip van kinderopvang, het maatschappelijk welzijn en de jeugdbescherming: geeft instrumenten in handen om kinderen en sociaal kwetsbare gezinnen te beschermen. Denk bijvoorbeeld aan hittebestendigheidseisen voor

³¹ MERCKX V., 'Veel hittedoden waren 85+ of palliatief: dit weten we over de impact van hittegolven op de meest kwetsbare mensen', *VRT NWS*, 3 juli 2026, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2026/07/03/oversterfte-tijdens-hitegolf-vooral-ouderen-kwetsbaren/>

³² EHRM, *KlimaSeniorinnen*, *ibid*.

³³ Art. 5, §1, l, 8° BWHL.

³⁴ Art. 5, §1, l, 6° BWHL.

³⁵ Art. 5, §1, l, eerste lid, 1°, a) BWHL.

kinderopvanglocaties of gerichte ondersteuning van gezinnen die zich moeilijk tegen hitte kunnen wapenen.³⁶

- Onderwijs: op het vlak van temperatuurnormen voor scholen, hittebestendigheid van schoolinfrastructuur of de aanwezigheid van een hitteprotocol op scholen.³⁷
- Sport: denk bijvoorbeeld aan hittebestendige sportinfrastructuur en/of richtlijnen voor sportactiviteiten en evenementen tijdens hitteperiodes.³⁸
- Cultuur: biedt mogelijkheden, bijvoorbeeld voor de inzet van cultuurinfrastructuur zoals bibliotheken en cultuurcentra als koelteplekken, en voor hittebescherming bij culturele evenementen.³⁹

Ook als gewest heeft Vlaanderen relevante bevoegdheden.

- Ruimtelijke ordening, met inbegrip van onder andere stedenbouw- en grondbeleid, en landinrichting en natuurbehoud: die bevoegdheden bieden duidelijke hefboomen om in te zetten op ontharding, voldoende schaduw en groen in de leefomgeving.⁴⁰
- Huisvesting: biedt mogelijkheden voor onder meer de hittebestendigheid van (sociale) (huur)woningen.⁴¹
- Leefmilieu, landbouw en waterbeleid: relevante bevoegdheden voor onder meer bodemverdroging en andere ecologische gevolgen. Waterbeleid is een relevante bevoegdheid voor de beschikbaarheid van drinkwater.⁴²
- Financiële tegemoetkoming naar aanleiding van schade veroorzaakt door algemene rampen.⁴³
- Energiebeleid: denk aan het gebruik van airconditioning.⁴⁴
- Lokale besturen: een belangrijke hefboom om bijvoorbeeld in te zetten op lokale hitteplannen of te voorzien in een voldoende dekkend netwerk van koelteplekken.⁴⁵
- Openbaar vervoer: impact op gebruikers, personeel en de dienstverlening.⁴⁶
- Wetenschappelijk onderzoek: het vermelden waard, onder meer om hiterisico's in kaart te brengen en beleid te onderbouwen.⁴⁷
- Toerisme: relevant, in het bijzonder om toeristen en andere tijdelijke bezoekers, die de lokale hiterisico's minder goed kennen, te bereiken met gerichte informatie en bescherming.⁴⁸

³⁶ Resp. art. 5, §1, II, 1°; art. 5, §1, II, 2°; art. 5, §1, II, 6° BWHL

³⁷ Art. 127, §1, eerste lid, 2° Grondwet.

³⁸ Art. 4, 9°, BWHL, juncto art. 127, §1, eerste lid, 1°, Grondwet.

³⁹ Art. 4, 4°-5° BWHL.

⁴⁰ Art. 6, §1, I en art. 6, §1, III BWHL.

⁴¹ Art. 6, §1, IV, 1°, BWHL.

⁴² Art. 6, §1, II, 1° en art. 6, §1, V, BWHL.

⁴³ art. 6, §1, II, 5° BWHL.

⁴⁴ Art. 6, §1, VII BWHL.

⁴⁵ Art. 6, §1, VIII, 1°, BWHL.

⁴⁶ Art. 6, §1, X, 8°, BWHL.

⁴⁷ Art. 6bis, §1, BWHL.

⁴⁸ Art. 6, §1, VI, 9° BWHL. Zie over toeristen als risicogroep: WHO Regional Office for Europe, *Heat–health action plans: guidance*, 2e ed., 2026, p. 85, <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289062930>

Dit overzicht toont aan dat de relevante Vlaamse bevoegdheden omvangrijk zijn en dat Vlaanderen de sleutels in handen heeft om zijn inwoners te beschermen tegen de gevolgen van extreme hitte. Omdat die factoren zich uitstrekken over gezondheid, zorg, wonen, leefomgeving, infrastructuur en lokaal bestuur, kan bescherming tegen hittegerelateerde sterfte niet vanuit één beleidsdomein worden gerealiseerd. Een doeltreffend hittebeleid vereist een geïntegreerde en transversale aanpak over de verschillende Vlaamse bevoegdheidsdomeinen heen.

3.2 Vlaanderen ontwikkelde beleidsmaatregelen tegen hitte

De Vlaamse overheid heeft al verschillende beleidsmaatregelen ontwikkeld om de gevolgen van klimaatverandering, waaronder extreme hitte, te voorkomen en te beperken. Die situeren zich vooral in het klimaatadaptatiebeleid, het klimaatgezondheidsbeleid, de preventieve gezondheidszorg, lokale klimaat- en energie-initiatieven en het omgevingsbeleid. Zo bevat het Vlaams Klimaatadaptatieplan 2030 diverse maatregelen om Vlaanderen beter te wapenen tegen stijgende temperaturen en toenemende periodes van extreme hitte.⁴⁹ Het Klimaatgezondheidsplan erkent daarnaast expliciet de schadelijke gezondheids- en welzijnseffecten van klimaatverandering, waaronder hittestress, met bijzondere aandacht voor klimaatgezondheidsongelijkheid. Dit plan vermeldt expliciet: *“We verwachten dat voor Vlaanderen de grootste impact van de klimaatverandering op gezondheid en welzijn hittegerelateerd zal zijn.”*⁵⁰ Het plan biedt daarbij een overzicht van een aantal relevante initiatieven, zoals het Vlaams Warmteactieplan, hittewaarschuwingen, sensibilisering en onderzoek naar de impact van hitte op ziekte en mortaliteit.⁵¹ Ook buiten het gezondheidsbeleid bestaan initiatieven die bijdragen tot bescherming tegen extreme hitte, zoals de Blue Deal, het Lokaal Energie- en Klimaatpact en de Green Deal Klimaatbestendige Omgeving.⁵² Daarnaast werden naar aanleiding van de hittegolf van zomer 2026 al bijkomende aanbevelingen geformuleerd binnen de Vlaamse overheid om de impact van extreme en langdurige hitte op kwetsbare personen tijdens toekomstige hittegolven beter op te vangen.⁵³

⁴⁹ VLAAMSE OVERHEID, *Vlaams Klimaatadaptatieplan – Vlaanderen wapenen tegen de klimaatverandering*, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/56879>

⁵⁰ VLAAMSE OVERHEID, *Het Klimaatgezondheidsplan – een win-win plan voor jouw gezondheid en ons klimaat*, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/64959>, p. 19.

⁵¹ VLAAMSE OVERHEID, *Warmteactieplan*, <https://warmedagen.be/voor-organisaties/warmteactieplan>; VLAAMSE OVERHEID, *Hitte-impacttool*, <https://www.departementzorg.be/nl/hitte-impacttool>; VLAAMSE OVERHEID, *Hittekwaetsbaarheidskaart- Vlaanderen*, <https://www.departementzorg.be/nl/hittekwaetsbaarheidskaart-vlaanderen>

⁵² VLAAMSE OVERHEID, *Blue Deal 2025-2029. Kompas voor een waterwijs Vlaanderen*, 14 juli 2025, <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bluedeal/vr-2025-1407-doc-0663-2-blue-deal.pdf>; VLAAMSE OVERHEID, *Lokaal Energie- en Klimaatpact*, <https://www.vlaanderen.be/lokaal-bestuur/financiering/lokaal-energie-en-klimaatpact>; VLAAMSE OVERHEID, *Green Deal Klimaatbestendige omgeving*, <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/017-klimaatbestendige-omgeving>; Zie ook VLAAMSE REGERING, *Beleidsnota 2024-2029: Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding*, 15 november 2024, p. 63, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/70845>.

⁵³ VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN EN ARMOEDEBESTRIJDING, CULTUUR EN GELIJKE KANSEN, *Mededeling aan de Vlaamse Regering – betreft: Hittegolf juni 2026*, 17 juli 2026, <https://themis.vlaanderen.be/files/dd221320-80e5-11f1-8733-a1866284e449/download?name=VR%202026%201707%20MED.0336-1%20Hittegolf%20juni%202026%20-%20mededeling.pdf&content-disposition=inline>

3.3 Aanbevelingen

Bovenstaande initiatieven tonen aan dat Vlaanderen verschillende maatregelen heeft ontwikkeld om de gevolgen van hitte te voorkomen en te beperken.

Vanuit het hierboven geschetst mensenrechtenkader is meer vereist dan het bestaan van beleidsintenties, plannen of afzonderlijke maatregelen. De vraag is of het geheel van beleid, uitvoering en opvolging in de praktijk voldoende bescherming biedt tegen voorzienbare risico's voor leven, gezondheid en menswaardig leven.

Staten beschikken over een ruime beoordelingsmarge om te bepalen welke maatregelen zij nemen om hun positieve verplichtingen na te komen, rekening houdend met onder meer de beschikbare middelen.

Het Vlaams Mensenrechteninstituut leidt uit de positieve verplichtingen van de overheid drie samenhangende aandachtspunten af: breng de hiterisico's en kwetsbare groepen systematisch in kaart; vertaal die kennis in een geïntegreerd preventief kader met duidelijke regie, opvolging en evaluatie; en neem gerichte en doeltreffende maatregelen binnen de Vlaamse bevoegdheden.

Deze aanbevelingen omvatten geen exhaustieve lijst. Wel zijn het voorbeelden van mogelijke maatregelen die naar het oordeel van het Vlaams Mensenrechteninstituut prioritair kunnen bijdragen tot een betere bescherming tegen de risico's van hitte.

Breng de hiterisico's en kwetsbare groepen in kaart

Een goed hittebeleid begint met kennis. De overheid heeft een verantwoordelijkheid ten aanzien van reële en onmiddellijke risico's die zij kent of behoort te kennen. Bovendien kan zij alleen passende maatregelen nemen wanneer ze voldoende zicht heeft op de aard, omvang en verdeling van de risico's. Het is daarom essentieel om na te gaan of de risico's van hitte voldoende in kaart gebracht en gekend zijn binnen de Vlaamse bevoegdheidsdomeinen, en of zij systematisch worden opgevolgd. Dit vergt een versterking van de kennisopbouw en dataverzameling over de impact van hitte op gezondheid, welzijn en levensomstandigheden, met aandacht voor verschillen tussen bevolkingsgroepen (bv. naar leeftijd, gezondheidstoestand, inkomen of woonsituatie).⁵⁴

Hoger is al aangestipt dat niet iedereen de gevolgen van de hitte in dezelfde mate ondervindt. Het is daarom nodig om systematisch te identificeren welke groepen in het bijzonder kwetsbaar

⁵⁴ REPORT OF THE SECRETARY GENERAL, *The impacts of climate change on the human rights of people in vulnerable situations*, 6 mei 2022 A/HRC/50/57, para 53(a), <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g22/336/00/pdf/g2233600.pdf?OpenElement>

zijn, welke specifieke risico's lopen, en deze kennis continu bij te houden en te verfijnen, zodat ze een actueel en betrouwbaar beeld blijft geven van wie welk risico loopt.⁵⁵

Dat onderzoek mag zich niet beperken tot personen met een kwetsbare gezondheid. Tijdens de hittegolf van juni 2026 registreerde Sciensano bijvoorbeeld een hoge relatieve oversterfte bij mannen op beroepsactieve leeftijd, een patroon dat vandaag niet volledig verklaard kan worden.⁵⁶ Het is daarom belangrijk na te gaan welke onderliggende factoren kwetsbaarheid tijdens hitteperiodes kunnen vergroten. Onder meer woon- en leefomgeving, sociaaleconomische positie, toegang tot gezondheidszorg en beroepsmatige blootstelling aan hitte kunnen daarbij relevant zijn.⁵⁷

Voorzie een adequaat, geïntegreerd en preventief beschermingskader

Een doeltreffend hittebeleid vergt meer dan kennisopbouw. Zodra de risico's van extreme hitte en de bijzonder kwetsbare groepen in kaart zijn gebracht, behoort die kennis te worden vertaald in een samenhangend preventief beschermingskader. Omdat hitte verschillende Vlaamse bevoegdheidsdomeinen tegelijk raakt, volstaat een verzameling losse maatregelen niet. Er is nood aan duidelijke verantwoordelijkheden, regie, coördinatie, sectorale opvolgacties en afstemming met andere bevoegde overheden. Dat kader moet ook bepalen hoe de uitvoering wordt opgevolgd en hoe periodiek wordt geëvalueerd of het geheel van maatregelen voldoende bescherming biedt, waar lacunes blijven bestaan en of bepaalde groepen onevenredig worden getroffen.

Bijkomend moeten de positieve mensenrechtelijke verplichtingen ook richting geven aan de manier waarop het hittebeleid wordt ontwikkeld, uitgevoerd en opgevolgd. Dat vergt systematische aandacht voor gelijkheid en non-discriminatie, de bescherming van kwetsbare groepen, transparantie, informatieverstrekking en monitoring van de impact van beleidsmaatregelen. Ook moet worden voorzien in betekenisvolle participatie van kwetsbare groepen, doelgroepen en jongeren bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het hittebeleid, zodat hun ervaringen, noden en drempels structureel worden meegenomen in beleid en maatregelen.⁵⁸

⁵⁵ Vgl. COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS, *Advies Ontwerp Nationale Klimaatadaptatiestrategie 2026*, juli 2026, p. 31-33, <https://publicaties.mensenrechten.nl/publicatie/7727a439-5b6b-47fb-821c-e504213e42e4>.

⁵⁶ SCIENSANO, 'Oversterfte van de hittegolf van juni 2026: verdere analyse', 9 september 2026, <https://www.sciensano.be/nl/pershoek/oversterfte-van-de-hittegolf-van-juni-2026-verdere-analyse>.

⁵⁷ WHO Regional Office for Europe, *Heat-health action plans: guidance*, 2e ed., 2026, p. 85, <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289062930>; SCIENSANO, *Mortality during the June 2026 heat episode in Belgium*, 9 september 2026, p. 16, https://www.sciensano.be/sites/default/files/2026-09/heat%20mortality%20june%202026_FINAL.pdf.

⁵⁸ Zie in diezelfde zin, specifiek over kinderen en jongeren: Kinderrechtencommissariaat, *Advies 2022-2023/10*, 27 maart 2023, p. 8, <https://www.kinderrechten.be/advies/de-klimaatcrisis-vanuit-kinderrechtenperspectief>.

Neem gerichte en doeltreffende maatregelen binnen de Vlaamse bevoegdheden

Een geïntegreerd preventief kader heeft maar waarde als het ook leidt tot concrete bescherming in de praktijk. Wanneer ernstige en voorzienbare hiterisico's gekend zijn en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd, is Vlaanderen ertoe gehouden binnen zijn bevoegdheden tijdig redelijke en passende maatregelen te nemen om die risico's te voorkomen of te beperken. Het Vlaams Mensenrechteninstituut meent dat het in dit kader noodzakelijk is dat beleidsplannen zich vóór de volgende zomer vertalen in concrete uitvoeringsmaatregelen. Zoals hoger toegelicht (2.1), beschikt Vlaanderen over een ruime beoordelingsmarge bij de keuze van de concrete maatregelen, rekening houdend met beschikbare middelen en de proportionaliteit ervan.

Waarschuwingen en sensibilisering zijn een noodzakelijk onderdeel van die maatregelen. Tegelijk hebben zij pas effect als de verschillende fases van het waarschuwingssysteem worden gekoppeld aan duidelijke, sectorspecifieke opvolgacties. Voorzieningen, scholen, kinderopvang, zorgactoren en lokale besturen moeten vooraf weten welke maatregelen zij bij elke waarschuwingfase moeten nemen, wie daarvoor verantwoordelijk is en hoe de uitvoering wordt opgevolgd. Alleen zo worden algemene hittewaarschuwingen vertaald in concrete bescherming, zowel via algemene maatregelen, als voor personen die verhoogd kwetsbaar zijn voor hitte.

Dit advies evalueert niet het volledige Vlaamse hittebeleid, maar wijst op drie uitvoeringsmaatregelen die, gelet op de gekende risico's, prioritair zijn. Daarbij erkent het Vlaams Mensenrechteninstituut dat sommige maatregelen belangrijke investeringen, infrastructurele aanpassingen of wijzigingen van regelgeving kunnen vereisen. Niet alle maatregelen zullen daarom onmiddellijk en overal realiseerbaar zijn. Wel is het van belang dat op korte termijn duidelijke keuzes worden gemaakt, prioriteiten worden vastgelegd en een geloofwaardig traject wordt uitgewerkt om de bescherming tegen hitte stapsgewijs te versterken.

1. Voorkom schadelijke binnentemperaturen waar kwetsbare groepen verblijven

Vlaanderen moet bindende, controleerbare en gehandhaafde eisen inzake zomercomfort en bescherming tegen hitte versterken of invoeren voor voorzieningen waar personen verblijven die verhoogd kwetsbaar zijn voor hitte. Dat geldt onder meer voor ziekenhuizen, woonzorgvoorzieningen, voorzieningen voor personen met een handicap, psychiatrische centra, kinderopvang en gesloten of residentiële jeugdvoorzieningen. Daarbij kan worden voortgebouwd op bestaande erkennings- en kwaliteitsvoorwaarden waar die al bescherming bieden⁵⁹, maar moeten ook lacunes

---

⁵⁹ Zie bv. de erkenningsvoorwaarden voor woonzorgvoorzieningen (woonzorgcentra, centra voor dagopvang, centra type 1-3, groepen van assistentiewoningen): zonwering, maximumtemperatuur en/of geklimatiseerde ruimte verplicht bij hitte. Art. 7 Besluit van de Vlaamse Regering

worden weggewerkt waar hittebescherming ontbreekt, onvoldoende concreet is, onvoldoende afdwingbaar blijkt, of in de praktijk onvoldoende gecontroleerd en gehandhaafd wordt.

Het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) biedt een belangrijke hefboom om zorginfrastructuur, inclusief ziekenhuizen, hittebestendiger te maken. De VIPA-duurzaamheidscriteria bevatten vandaag al een verplicht criterium zomercomfort (BIN 2.1), dat onder meer een verplichte zonwering oplegt, maar het ontbreekt aan een bindende, meetbare norm voor de effectieve binnentemperatuur of luchtvochtigheid tijdens hitteperiodes.⁶⁰ Bovendien blijft de hefboom beperkt tot VIPA-gesubsidieerde nieuwbouw- en verbouwingsprojecten. Het is daarom noodzakelijk om ook kortetermijnmaatregelen te nemen die de aanwezigheid van zonwering, ventilatie en verkoeling garanderen,⁶¹ en deze te verankeren in het bredere kader van erkennings- en kwaliteitsvoorwaarden.

In ieder geval zijn maatregelen nodig met betrekking tot ziekenhuizen, zodat voorkomen wordt dat binnentemperaturen oplopen tot niveaus die bijkomende gezondheidsrisico's vormen voor patiënten. Gedacht kan worden aan een bindende maximumtemperatuurnorm voor ruimtes waarin patiënten verblijven.⁶²

Naast (woon)zorgvoorzieningen verdienen ook plekken waar kinderen verblijven aandacht.⁶³ Zij zijn immers ook een kwetsbare doelgroep, voor wie de bescherming verankerd is in specifieke mensenrechtelijke bepalingen.⁶⁴ Ook voor school- en kinderopvanggebouwen moet worden nagegaan hoe hitteprotocollen en voldoende beschermende infrastructuurcriteria kunnen worden verankerd via de relevante regelgeving.

---

van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers, met verwijzing naar de bijlagen.

⁶⁰ De belangrijkste criteria voor het effectieve thermisch comfort betreffen de lokale thermische behaaglijkheid (BIN 2.2: temperatuurgradiënt, vloertemperatuur, stralingsasymmetrie, tocht) en de relatieve luchtvochtigheid (BIN 2.3). Deze criteria zijn vrij: een initiatiefnemer moet slechts een minimumaantal vrije criteria behalen en kan dus kiezen om niet op thermisch comfort, maar op andere onderdelen van het duurzaamheidspakket te scoren. (Bijlage 2 bij het ministerieel besluit van 9 juli 2021 tot wijziging van het ministerieel besluit van 18 december 2009 tot bepaling van de VIPA-criteria duurzaamheid, BS 11 augustus 2021, p. 83968 e.v.).

⁶¹ Zie alvast in die zin ook: VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN EN ARMOEDEBESTRIJDING, CULTUUR EN GELIJKE KANSEN, *Mededeling aan de Vlaamse Regering: Hitegolf juni 2026*, VR 2026 1707 MED.0336/1, p. 4.

⁶² De erkenningsnormen bevatten vandaag wel een minimumverwarmingseis voor koud weer (bv. een verwarmingscapaciteit tot 20°C, en tot 25-28°C in het operatiekwartier), maar geen maximumtemperatuurnorm tegen hitte (Bijlage bij het Koninklijk besluit van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd, BS 7 november 1964 (zoals herhaaldelijk gewijzigd)).

⁶³ Vgl. UNICEF Europe and Central Asia Regional Office, *Beat the heat: child health amid heatwaves in Europe and Central Asia*, 24 juli 2024, p. 3-4, <https://www.unicef.org/eca/reports/beat-heat-2024>; Kinderrechtencommissariaat, *Advies 2022-2023/10*, 27 maart 2023, p. 1 en 6, <https://www.kinderrechten.be/advies/de-klimaatcrisis-vanuit-kinderrechtenperspectief>.

⁶⁴ Met name het recht op gezondheid (art. 24 IVRK) en onderwijs (art. 28-29 IVRK).

2. Zorg voor lokale toegang tot koelte en gratis drinkwater

Wanneer het warmteactieplan wordt geactiveerd, moet voor iedereen laagdrempelig toegang bestaan tot verkoeling en gratis drinkwater. Beperkte toegang tot koelteplekken is immers een duidelijke kwetsbaarheidsfactor.⁶⁵ Vlaanderen kan hiervoor minimale verwachtingen vastleggen rond spreiding, openingsuren, toegankelijkheid, communicatie en bereikbaarheid. Daarnaast kan het lokale besturen ondersteunen, onder meer met richtsnoeren en financiële prikkels, bij het openen, bekendmaken en bereikbaar maken van koelteplekken en gratis drinkwaterpunten, in het bijzonder voor personen die zich moeilijk zelf kunnen beschermen.

Naast afzonderlijke koelteplekken is ook ruimtelijke dekking belangrijk: inwoners moeten weten waar zij in hun buurt verkoeling en gratis drinkwater kunnen vinden. Vlaanderen kan lokale besturen daarom vragen om koelteplekken, drinkwaterpunten, schaduwrijke routes en koele publieke ruimten systematisch in kaart te brengen en publiek te ontsluiten, zoals Stad Gent doet via haar overzicht van drinkwater- en afkoelteplekken.⁶⁶ Ook internationaal worden dergelijke netwerken als kernelement van hittebeleid erkend.⁶⁷

3. Organiseer gerichte opvolging van personen met verhoogd risico

De bescherming van kwetsbare groepen is, zoals al eerder besproken, cruciaal. Lokale besturen en organisaties zetten al in op contact met kwetsbare groepen, maar het ontbreekt aan centrale regie.⁶⁸ Vlaanderen moet onderzoeken hoe een vrijwillig en privacy bestendig opvolgingsmechanisme, eventueel in de vorm van een register, kan worden georganiseerd voor personen met een verhoogd risico tijdens hitteperiodes, zoals ouderen, personen met een handicap, personen met chronische aandoeningen, sociaal geïsoleerde personen en zwangere vrouwen. Een dergelijk systeem bestaat in Frankrijk en maakt het mogelijk om algemene hittewaarschuwingen om te zetten in gerichte contact name, opvolging of ondersteuning van personen met een verhoogd risico.⁶⁹

⁶⁵ WHO Regional Office for Europe, *Heat-health action plans: guidance*, 2e ed., 2026, p. 5.

⁶⁶ Stad Gent, Drinkwater- en afkoelteplekken, <https://stad.gent/nl/samenleven-welzijn-gezondheid/nieuws-evenementen/drinkwater-en-afkoelteplekken-gent>.

⁶⁷ WHO Regional Office for Europe, *Heat-health action plans: guidance*, 2e ed., 2026, p. 24-39

⁶⁸ Zie in dezelfde zin de Risk Management Group, zoals weergegeven in VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN EN ARMOEDEBESTRIJDING, CULTUUR EN GELIJKE KANSEN, *Mededeling aan de Vlaamse Regering – betreft: Hitegolf juni 2026*, 17 juli 2026, p. 2, <https://themis.vlaanderen.be/files/dd221320-80e5-11f1-8733-a1866284e449/download?name=VR%202026%201707%20MED.0336-1%20Hitegolf%20juni%202026%20-%20mededeling.pdf&content-disposition=inline>

⁶⁹ Art. L121-6-1 jo. art. L116-3 Code de l'action sociale et des familles; Décret n°2004-926 van 1 september 2004 pris en application de l'article L. 121-6-1 du code de l'action sociale et des familles et fixant les modalités de recueil, de transmission et d'utilisation des données nominatives relatives aux personnes âgées et aux personnes handicapées bénéficiaires du plan d'alerte et d'urgence départemental en cas de risques exceptionnels.

Daarnaast is blijvende informatieverstrekking en sensibilisering noodzakelijk. Personen met een verhoogd risico en hun omgeving moeten tijdig en op een toegankelijke manier worden geïnformeerd over hitterisico's, beschermingsmaatregelen en beschikbare ondersteuning. Sensibilisering mag zich daarbij niet uitsluitend richten tot de betrokken personen zelf. Ook familieleden, burens, mantelzorgers, vrijwilligers en lokale gemeenschappen kunnen een belangrijke rol spelen bij het signaleren van problemen en het ondersteunen van kwetsbare personen tijdens hitteperiodes.

De voorgaande drie maatregelen zijn prioritair. Zij nemen niet weg dat bescherming tegen hitte ook structurele verankering vereist in woonbeleid, infrastructuurbeleid en ruimtelijke ordening, onder meer via hittebestendige renovatie, passieve koeling, ontharding, vergroening, schaduw en voldoende toegang tot water- en verkoelingsvoorzieningen.

Deze maatregelen vertalen de mensenrechtelijke verplichting naar uitvoerbare normen, duidelijke verantwoordelijkheden, tijdige toepassing en opvolging in de praktijk.

4. Conclusie

Hitte is geen uitzonderlijk of toekomstig risico meer, maar een voorzienbare realiteit met ernstige gevolgen voor leven, gezondheid en welzijn, in het bijzonder voor kwetsbare groepen. Dat activeert positieve mensenrechtelijke verplichtingen voor de Vlaamse overheid.

Vlaanderen beschikt al over belangrijke instrumenten, maar mist een voldoende geïntegreerde en transversale aanpak met duidelijke regie, coördinatie en opvolging. Drie maatregelen zijn daarbij prioritair: bindende bescherming tegen schadelijke binnentemperaturen in voorzieningen voor kwetsbare personen, lokale toegang tot koelte en gratis drinkwater, en gerichte opvolging van personen met een verhoogd risico. Structurele verankering in woon-, infrastructuur- en ruimtelijk beleid blijft daarnaast noodzakelijk.

Dit advies focust op adaptatie aan extreme hitte. Structurele bescherming tegen hitte gerelateerde risico's blijft echter ook afhankelijk van ambitieus mitigatiebeleid, waarvoor Vlaanderen eveneens over belangrijke bevoegdheden beschikt, onder meer inzake energie, mobiliteit, landbouw en ruimtelijke ordening.

Het aangekondigde interfederaal hitteplan tegen 2027⁷⁰ biedt een concrete gelegenheid om deze verplichtingen te vertalen naar uitvoerbaar beleid.

Het Vlaams Mensenrechteninstituut zal vanuit zijn mandaat om de mensenrechten te beschermen en te bevorderen de beleidsontwikkelingen op dit vlak blijven opvolgen en aandacht blijven vragen voor de mensenrechtelijke verplichtingen die voortvloeien uit de gevolgen van klimaatverandering, waaronder de bescherming tegen de risico's van hitte.

---

⁷⁰ RMG, *Herstelfase na Hitte-Ozon-gezondheids crisis zomer 2026: Advies van de RMG met de basisprincipes voor een geïntegreerd Belgisch Heat-Health Preparedness & Response Plan 2027*, https://www.health.belgium.be/sites/default/files/media/files/2026-09/herstelfase_na_hitte-ozon-gezondheids crisis_zomer_2026_advies_rmg.pdf